

Asia: VM/1743/00.01.00.01/2017

Lausuntopyyntö suunnitelmaksi digitalisaatiohankkeiden uudesta ohjausmallista

Prosessi

Pyydämme kirjaamaan lausuntonne prosessiin liittyen alle:

Sinänsä on hyvä asia, että valtionhallinnon digitalisaatiohankkeita tarkastellaan ohjausmalliluonnoksessa kokonaisuutena ja suunnitelmallisesti. Kehityshankkeille on syytä luoda yleisluontoinen arviointimalli yhtenäisten kriteereiden mukaisesti. Malliajattelun lähtökohdat, julkishallinnon palveluiden kehittäminen ja asiakaslähtöisyys ovat myös kannatettavia. Taustalla tulee olla mm. yhteentoimivuuden tavoite sekä tiedon ja järjestelmien yhteiskäyttöisyys - kuitenkin turvallisuusnäkökohdat ja ylenmääräisen toimintojen keskinäisten riippuvuuksien tässäkin mielessä huomioiden.

Jokainen vastuutahon tulee luonnollisesti ensin itse arvioida esiselvityksen tai POC:n avulla onko hanke sellainen, että se toisi hyötyjä ja tehokkuutta toimintaan. Tämähän lienee käytössä oleva menettelytapa jo nykyisinkin. Ekosysteemiajattelun ja poikkihallinnollisuuden huomioiminen on oleellisen tärkeää: monet hankkeet liittyvät useampaan hallinnon toimijatahoon enenevässä määrin. Poikkihallinnollisia hankkeita tulee siten myös voida tarkastella jo niiden ideointiasteella - välttäen kuitenkin tallomasta uusia ideoita ja niiden lähtökuopissa raskailla hallinnollisilla prosesseilla.

Positiivinen seikka on myös tähän toimintaan tarkoitettujen välineiden toiminnallisuuksien ajantasaistaminen siten, että järjestelmät olisi mahdollista integroida keskenään tai että luodaan rajapintoja, joiden avulla samoja tietoja voidaan hyödyntää yli organisaatorajojen. Rajapinta-arkkitehtuuriin panostaminen on ministeriön näkemyksen mukaan kannatettavampaa kuin yksittäisten suurten järjestelmien kehittäminen. Hankeikkunan rajapinnat on hyvä hyödyntää, ja integraatio Kiekuun on välttämätön jotta ajantasaisen kuluseuranta- ym. tiedon käyttö mahdollistuu. Tarkasteluun voisi kuulua myös perusrekistereiden hyödyntäminen esim. suomi.fi-palveluväylän avulla, kunhan rekistereiden tietoja on saatu yhdenmukaistettua. Toimintaan ei välttämättä tarvitse muodostaa omia uusia rekistereitä, jos päällekkäisyyksiä halutaan välttää.

Ohjausmalli ja koko prosessi vaikuttaa kuitenkin olevan melko raskas – siksi onkin hyvä että mallin toimivuutta käytännössä pilotoidaan. Saattaa ilmetä tarvetta kehittää hankkeita jotka eivät ole vielä olleet hallitusohjelmassa – tällaisille hankkeille tulisi antaa mahdollisuus tulla mukaan nopeutetullakin aikataululla. Edelleen prosessi esim. turvaluokiteltujen hankkeiden osalta ei voi olla kuvatus kaltaisen ja siitä ei tulekaan muodostaa kaikilta osin velvoittavaa käytäntöä.

Roolitus

Pyydämme kirjaamaan lausuntonne roolitukseen liittyen alle:

Mallissa kokonaisuuteen on roolitettu sangen runsaasti eri tahojen toimijoita. On syytä arvioida kunkin kohdalta tarkemmin, mitä toiminnan pyörittäminen käytännössä on vaikutuksiltaan. Millaisia resursseja prosessi vaatii suhteessa tuotokseen? Mitä prosessin suhteen poistuisi entisten menettelytapojen osalta?

Käyttöönottosuunnitelma

Pyydämme kirjaamaan lausuntonne käyttöönottosuunnitelmaan liittyen alle:

On erityisen tärkeää, että esitettyä mallia ensin pilotoidaan kuten on ajateltu ja mikäli se otetaan käyttöön muokataan jatkossa ketterämpään muotoon.

Uudistettava hankesalkkujärjestelmä voisi mielellään palvella organisaatioiden kaikkien hankkeiden yhteisenä alustana ideasta asti. Erillisten salkkujen ylläpidon tarvetta tulisi välttää. Hankesalkkujärjestelmän tulisi olla helppokäyttöinen ja tarjota monipuolisia näkymiä, myös rajatulle käyttäjäryhmälle jos tarve niin vaatii.

Investointien hallinta ja hyötyjen seuraaminen

Pyydämme kirjaamaan alle, parantaako malli investointien hallintaa ja hyötyjen seuraamista:

-

Arviointikehikko

Pyydämme kirjaamaan lausuntonne arviointikehikkoon liittyen alle.

Arviointikehikko on kattava ja monipuolinen, mutta kuten edellä on mainittu melko raskas. Lisäksi erityisesti kustannus/hyötyosio edellyttää osaamisen kasvattamista. Saattaa olla että resursseja tulee kohdentaa tässä kohtaa uudelleen, jos tarve asiantuntijoiden käyttöön tietyinä aikoina kasvaa. Arviointikehikon tulee olla kytköksissä suoraan hankesalkkujärjestelmään tai vastaavaan yksinkertaiseen tiedon hallinnan työkaluun. Esitetty Excel-malli on erittäin hankalasti ylläpidettävä ja voi helposti mennä ”rikki”. Sen sisältämien tietojen laajempi hyödyntäminen jatkossa ei myöskään ole kovin yksinkertaista.

Muut kommentit:

Tähän voitte kirjataa muut havainnot:

Kuvattu malli ei vaikuta sinänsä toteuttavan hallintobyrokratian purulle tai keventämiselle asetettuja tavoitteita. Esityksessä ei ole kuvattu, mitä nykyisiä prosesseja ja rakenteita arviontimalli poistaisi tai keventäisi. Vaikuttaakin siltä, että malli on yksi uusi pyrkimys luoda hallinnonalarajoja ylittävää matriisimaista toimintaa hankearviointiin - digitalisaationhan tulee olla väline hallinnon toiminnan ja palvelujen kehittämiseen ja tehostamiseen , mutta ei sinänsä itseisarvo - mutta kokonaisuudesta puuttuu ns. keventävä elementti.

Ulkoministeriö suhtautuu periaatteessa arviointikonseptiin myönteisesti, mutta lisääntyvä työn määrä, prosessin edellyttämät resurssikysymykset ja yleensäkin sen tuottama lisäarvo suhteessa toimintaan arveluttavat.

Uusikartano Ari
Ulkoministeriö